

od tega nobenega dobička. Baker in medovina sta danes redka dragocenost v naši državi in ju je za drag denar težko nabaviti, po južnih brdih pa ležijo razmetani celi vagoni puškinih patron. Od Djevdjelije pa do Bitolja so še danes posuta brda z raznimi kovinami, ki so vredne milijone dinarjev. Če bi se to blago zbralo in vnovčilo, bi se s tem znatno povzdignilo ekonomsko moč naše države.

Vojni material pa ni samo raztepen po hribih in dolinah, ampak se še danes nahajajo v teh krajih podzemeljska skladišča. Lansko leto so odkrili na brdu blizu mesta Djevdjelije vojno skladišče pod zemljo, ki je vsebovalo okrog 40 vagonov vojaških krušnih torb. Istotam so odkrili skladišče, ki je vsebovalo 5000 novih sedel. Sedla seveda niso prišla v roke erarju, ampak so izgini-la na tajinstven način kar preko noči in nikdo od vojnih oblasti ni vprašal, kam so šle te stvari in s kom so šle. Vojaške oblasti niso glede vojnega materiala samo zamenarile zbiranja, ampak so potom naredb olajšale raznim tihotapcem posel, da so s tihotapljenjem tega materiala obogateli. Grška meja, ki je oddaljena od Djevdjelije komaj par sto metrov, je kot nalašč ustvarjena za tihotapstvo.

Naša država je namreč prepovedala vsak izvoz vojnega materiala v tuje države, na drugi strani je pa obljubila nabiračem vojnega materiala tako nizko nagrado, da noben človek ni hotel prevzeti tega posla v korist erarju.

Grčija in Italija plačujeta po posrednikih ta naš vojni material zelo drago in tihotapstvo je v polnem cvetu. Naše vojne oblasti propadanje vojnega materiala mirno gledajo in se še nekako dvijo, ker se bogatijo z njim nepoklicani mesto erarja.

Vojni material pa propada tudi tukaj v Beogradu. Avto-kader ima več tisoč krasnih avtomobilov, tovornih in luksuznih. Ti dragoceni predmeti stojijo na prostem in so izpostavljeni vsem elementarnim neizgovornim vremenskim izpremembam. Bilo bi dobro, da bi vojaške oblasti skrbele za to, da se te dragocene stvari spravijo v kake remize, kakor jih imamo pri nas v Sloveniji. Zakaj tega dragocenega materiala ne spravite v Ljubljano? Tam imamo krasne prostore in bi ga lahko spravili pod streho. Ali morda nimata zaupanja do nas Slovencev? Isto je s pnevmatikami in bencinom. Tudi te dragocene stvari ležijo na prostem.

Krivično postopanje s slovenskimi oficirji.

Iz vojske je pometano veliko število oficirjev Slovencev in Hrvatov, mladih in dobrih strokovnjakov, ki bi bili sposobni še dosti storiti za blagor domovine. Bili so slučajni, da so se oficirji pritožili proti redukciji, pa se jim je v vojnem ministertvu kratkoma namignilo, da je sedaj prišel čas, da se »bivše« izbaci. Jasno je, da vojni minister ne bi tako postopal, če ne bi to odgovarjalo smernicam sedanjega radikalnega režima. Kaka je ta svrha? Pripraviti se hočejo na vojaško diktaturo. Toda po mnenju radikalov bi mogla biti naša vojska le tedaj trdna opora diktature, oster bič radikalne vlade, če je očiščena vseh »sumljivih in nezanesljivih elementov.« Ti sumljivi elementi so seveda samo med Slovenci in Hrvatami, kar dovolj jasno dokazuje, da so tu drugi vzroki merodajni. Saj smo videli, da so tudi med Srbi taki, ki so zvesto služili Avstriji, a ti vojni upravi niso nezanesljivi.

Naša vojska bi morala biti narodna in bi morala stati nad vsemi strankami. Ze dejstvo samo, da obstoja v naši armadi »bela« in »črna roka«, je jasen dokaz, da je jedro naše vojske nezdravo. Kam to dovede, če začnejo oficirjske mase posegati v politiko, nam je živ dokaz usoda sosedne Grčije. Naloga vseh poslancev brez razlike na strankarsko pripadnost, katerim leži na srcu blagor naše domovine, bi morala biti, da v kali udušijo kaj takega.

Mogel bi navesti par slučajev, da so bili nekateri oficirji, posebno z Slovenije, dobri narodnjaki, reducirani samo vsled spletka svojih predstojnikov. Tako n. pr. je bil kriv, kakor so to naši slovenski listi večkrat pisali, redukcije žandarmerijskih oficirjev komandant žandarmerijske brigade polkovnik Dragič. Ta gospod obrača svoj plašč vedno po vetru. Za časa Avstrije se je zval Oskar Huber in je bil seveda navdušen avstrijskant-pangerman. Po preobrtu si je pa znal pomagati in je iz Oskarja Huber postal Dragoslav Dragič.

Zadovoljiti je treba načelu ustave, po kateri so vsi državljani enakopravni glede nameščenja v državni službi. Mislim, da je to treba vpoštevati tudi pri oddajanju vojaških služb. Ne vem sicer natančno, toda zdi se mi, da imamo pri nas 155 generalov. To je že cel regiment, a med njimi nimamo niti enega Slovence ali Hrvatca. Ali morda to ni narodna vojska, ali to ni vojska Srbov, Hrvatov in Slovencev? Ali naj torej samo Srbi uživajo tukaj prvenstvo in se postavljajo na visoke mesta, Slovenci in Hrvatje naj pa bodo mogoče samo redovi in kaplarji? Drugi bi komandirali, mi naj bi pa samo poslušali.

Zaključek.

H koncu svojega govora izjavljam, da smo Slovenci pacifisti, in z ozirom na naše sedanje prijateljske razmere z Italijo smo pač upravičeni zahtevati, da se zmanjša število stalne vojske, kar bi seveda jako olajšalo naš proračun. Sploh pa moram pri tej priliki naglašati naše načelno stališče, da se naj mednarodni spori rešujejo pred mednarodnim svetom, naj se ta zove Zveza narodov ali kako drugače in da je treba delati na razorožitev vseh evropskih narodov in ne samo nekaterih.

Fr. Wernig, okr. ekonom.

Naš kmet in naše razumništvo.

(Sodobne misli.)

Težak je dandanašnji gospodarski položaj kmetovalca. Spremlja ga vedno enako in zvesto, dan za dnem, leto za letom boj za obstanek, za vsakdanji kruh ter skrb, da ohrani svojo rodno grudo sebi in svoji družini. Boj je to silen in vedno enak, ob vsakem letnem času in v vsaki dobi dneva — boj z vedno bolj neugodnimi gospodarskimi prilikami in s trdo, svojeglavno naravo. Tem huje zadenejo kmetovalca nesreče, ki mu mnogokrat mahoma uničijo ves s trudom in trdim delom enega celega leta pripravljeni skromni gospodarski dohodek. In kdor je videl ali doživel tiho žalost, zadržani in nemi obup nad nesrečo v gospodarstvu na polju in pri živini, ta razume tudi vso srčno globino in vso junaško velikost duševnega življenja priprostega in mnogokrat tako malo uvaževanega trpina-boritelja, — kmetovalca. Spoznavajmo dušo našega kmeta in spoznal bomo sebe — in sodba o našem narodu, o njegovem mišljenju in čustvovanju bo mogoče mnogo bolj pravična in nepristranska.

»Spoznanje je prva pot k zboljšanju«, pravi nemški pregovor. In mislim, da bi tudi medsebojno spoznanje doprineslo mnogo k zboljšanju gospodarskih in kulturnih odnošajev med kmetovalcem in slovenskim meščanom. Vzemimo v tem oziru za vzgled v gospodarskem in kulturnem pogledu tako zelo napredne dežele severne Evrope: Dansko, Nizozemsko in Skandinavijo. Pravo in idealno umevanje svojih kulturnih dolžnosti napram narodu je razumništvo v teh krajih omogočilo ustvariti kulturne prilike, o katerih pri nas komaj sanjamo. Kmetijske zadruge, knjižnice, razna prosvetna društva in ljudske visoke šole so v Skandinaviji povsem običajne v zadnji priprosti, kmečki vasi. Pa ne samo gospodarska, ampak tudi srčna naobrazba je tam kaj na višku. Delavec, kmet in meščan se zavedajo enako svojih dolžnosti napram državi in dolžnosti drugega napram drugemu. Grda, nesrečna sebičnost, ki zastruplja vse naše javno življenje in rodi toliko neodkritosrčnosti in upravičenega nezaupanja, je neznan. Drug drugemu pomagajo, drug drugega ščitijo in vsled tega se je ustanovila tako vzorna celota na gospodarskem in kulturnem polju. — Tako na Danskem in v Skandinaviji.

Pri nas pa so žalobno razmere se take, da mora za našega kmetovalca veljati le stari in preizkušeni rek: »Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal.« In ta lepi, slovenski pregovor mora biti za slovenskega kmetovalca toliko bolj merodajen, kolikor bolj se zaveda, da je na gospodarskem in kulturnem polju osamljen in da je predvojno prisrčno sožitje med njim in med meščanskim narodnim razumništvom skoraj docela zamrlo. Vas in mesto — postala sta strogo ločena pojma, med katerima svojčas slovenski naobraženec ni delal razlike. Danes pa dobivata ta dva pojma vedno izrazitejšo oblike in meja med njima je vedno ostrejša: tu vas — tam mesto.

Radi tega naj si skuša naš zavedni in že naobraženi kmetovalec po možnosti pomagati sam, naj stremi za tem, da svoje upravičene stanovske težnje in želje uveljavi s pomočjo raznih svojih organizacij in naj si prizadeva potom dobrega strokovnega in prosvetnega časopisja in knjig ter s pomočjo vaškega narodnega razumništva poglobiti in razširiti svoje znanje in svojo spretnost v raznih gospodarskih in življenjskih vprašanjih.

Vsak naobraženec pa, ki ljubi svoj narod, ki ima še srce in smisel za lepoto in veličastvo narave in za velikega, neumornega bojevnika v nji, za našega kmetovalca — mu bo šel vsikdar z vzornim delom in dobrim nasvetom na roko. In ako bosta kmet in naobraženec na ta način razumela svoje naloge in dolžnosti, bomo dosegli tudi tako zaželjeni in potrebni splošni, gospodarski in kulturni napredek in naš celokupni slovenski narod bo z povzdigo kmetijstva še v dosegnem času dočkal boljše in svetlejšo bodočnosti.

Izvoz živine za obmejne občine dosežen.

V predzadnji številki »Slov. Gospodarja« smo opisali, kako so samostojneži in demokrati skušali preprečiti, da bi smeli živinorejci na severni meji mariborskega okraja izvažati živino preko Plavča. Naši poslanci so na to ministru za kmetijstvo in poročevalcu za živinozdravništvu dokazali, da poročilo, ki ga je dobil minister v tej zadevi od veterinarskega poročevalca, neresnično.

V imenu Jugoslovanskega kluba je nato poslanec g. Fr. Zebot ponovno zahteval, da se naj vendarle dovoli izvoz živine iz obmejnih občin, ker tu ni kupecev. Minister je uvaževal predlog našega poslanca in je izdal dne 18. marca naslednji odgovor:

»Gospod poslanec! Na vaše vprašanje o izvozu živine iz obmejnih občin, imenovanih v vaši interpelaciji, preko Gor. Kungote—Plavč, mi je čast Vas obvestiti, da sem odredil z ozirom na vse predloge, katere ste navedli, pod današnjim Vt. Br. 2278 in na osnovni člen 2, v zvezi z členi 3 in 57 zakona o ustrojstvu ministristva poljoprivrede in voda ter na osnovi odredb zakona o živinskih boleznih, sledeče: da se živina (tudi konji) iz obmejnih občin Plavč, Svečina, Slatinski dol, Spičnik, Sv. Križ in Vrtilče v mariborski oblasti, lahko izvažajo preko Plavča v Avstrijo v času od 1. aprila

do 1. junija leta 1924. in to enkrat na teden. Dan izvoza bo določila glavna carinarnica v Mariboru z drž. obmejnimi živinozdravnikom ter z delegati omenjenih občin. Obmejni živinozdravnik iz Maribora bo izvršil pregled te živine v Gor. Kungoti in če se utrdi, da je zdrava in nesumljiva ter oskrbljena v predpisanimi dokumenti o lasti in zdravju, se bo dopustil izvoz ter se bo izvršilo carinjenje; do meje se bo živina odpravila pod stražo carinskih organov. Stroške za obmejnega živinozdravnika, potnino, dnevnico in stroške za pregled živine in za carinske organe nosijo lastniki živine. O tem mojem rešenju so obveščeni: Generalna direkcija carine, veliki župan mariborske oblasti in obmejni živinozdravnik v Mariboru.«

Priobčujemo ta dopis, da naši ljudje uvidijo, kako se naši nasprotniki protivijo koristim našega ljudstva in kako se naši poslanci potegujejo za gospodarski do-brobit Slovenije.

Fr. Wernig, okr. ekonom.

Pogosta bolezen živine v spomlad.

Mnogovrstne so nesreče, ki zadenejo kmetovalca ob vsakem letnem času pri gospodarstvu in pri živini. Posebno pogoste so nesreče pri živini v spomladanskem času ob prehodu od suhe na zeleno krmo. In marsikatero živinčje zgubimo samo vsled tega, ker ne vemo, kako pomagati v posameznih, nenadnih bolezenskih slučajih. Predvsem pride tu v poštev

hitro napenjanje goveje živine.

Kaj je vzrok tej opasni in pogosti bolezni? Vzrokov te bolezni je mnogo in sicer:

1. Paša na travniku, pašniku in strnišču z rosno, mrzlo, mlado deteljo ali z deteljo pomešano travo.
2. Poklidanje prevelike množine mokre, mrzle ali v kupu segrete in sparjene krme, ki povzroča napihovanje, na primer detelja, mlada trava, gorčica itd.
3. Krmljenje s temi krmili na tešče.
4. Takojšnje napajanje po krmljenju v navedenimi krmili.
5. V požiralniku zaostali tuji predmeti, katerih žival ne more pogoltniti, na primer krompir, jabolka itd.
6. Vsled tuberkuloze povečane žleze, ki pritiskajo na požiralnik in ga zapirajo.

Neposredni vzrok vsakemu hitremu napenjanju pa je prevelika množina plinov, ki ne morejo oditi iz vampa. Pri zdravem govedu odhajajo plini, ki se tvorijo pri vsakem prebavljanju krme — po požiralniku vsled riganja. Ako pa zavžije žival navedena krmila v neprimerni obliki, oslabi želodčno mišičevje in želodčno sluznico in običajno riganje izostane. Nabirajo se v vampu z veliko naglico plini, ki lahko povzročijo pogin živali v četrt uri. Hitra pomoč je torej nujno potrebna.

Ako opazimo, da je vamp na levi strani trupla močno napet, da žival noče več žreti, da težko diha in nemirno stopica, nikakor ne smemo odlašati s pomočjo. Če bolezen še ni močno napredovala, skušajmo najprej žival rešiti z notranjimi sredstvi. Dajmo ji piti, oz. zalijmo ji apnenno vodo (2 žlici živega apna v 1 l vode). Dobro se navadno obnesejo tudi gnila jajca, oz. žlopotci, katera skušajmo živali spraviti v želodec. Nikakor pa ni priporočljivo, zalivati petrolej, terpentin in gnojnico — kakor je to ponekod še v navadi; te tekočine dajo mesu namreč tako zoprno duho, da živali ne bi mogli uporabiti, ako bi jo pozneje le morali zaklati.

Potem odpravljamo pline na ta način, da oživimo in pospešimo riganje. V to svrhu obrzdamo žival s povslesom iz slame, katero namažemo s kolomazom ali z milnico. Kolomaz in mlinica povzročita silen stud, prisili žival k riganju. Istočasno močno pritiskamo z obema rokama na vamp ob levi lakotnici. Tudi polivanje z mrzlo vodo po hrbtu pospeši odstranitev plinov.

Ako vsa ta sredstva ne izdajo, se večinoma lahko reši žival z uporabo posebne gumijaste, takozv. požiralnikove cevi. To je preko 1 m dolga cev, katero porinemo skozi požiralnik v vamp in po kateri odbežijo v vampu nabrani plini. Napihnjene živali pa ne smejo stati vodoravno, ampak morajo spredej stati vedno precej višje; Sicer obstoja nevarnost, da vtaknemo cev v vampu se nahajajoče goste krmo in plini ne morejo odbežati po požiralnikovi cevi. To zelo potrebno cev, od katere bi moralo vsaki hiši biti vsaj po en komad, dobimo za govedo, kakor ovce po primerni ceni pri Kmetijski družbi v Ljubljani. Uporabimo jo lahko tudi v to svrhu, da porinemo ž njo v požiralniku zaostale tuje predmete v želodec. Vendar moramo v tem slučaju biti prav previdni, ker se požiralnik lahko rani in počni.

Ako je napetost vampa že tolika, da je nevarnost, da se žival vsak čas zaduši in da ne moremo več uporabiti požiralnikove cevi, nam ne preostane drugega, kot napraviti na najbolj napetem mestu leve lakotnice vbod s trokarjem. Po trokarjevi nožnici odbežijo plini in žival je v večini slučajev rešena. Rana, ki jo napravimo z vbodom v vamp ni nevarna. Namažimo jo z lizolovo raztopino. Tudi je par dni po uporabi trokarja krmiti živali bolj zmerno.

Če nimamo trokarja pri roki in je nevarnost velika, napravimo v sili vbod lahko tudi z navadnim žepnim nožem. V tem slučaju pa se priporoča pozvati pozneje živinozdravnika, da rano zašije. — V vsakem slučaju pa je napraviti vbod na levi strani vampa, predno bi morala žival vsled napenjanja poginiti.

Spominjajte se Dijaške večerje!

Bolje in mnogo lažje kot zdravljenje je odvratanje bolezni. To velja tudi za hitro napenjanje. Radi tega se izogibajmo vsem okolščinam, ki povzročajo hitro napenjanje. Skrbimo, da se bo prehod od suhe na zeleno krmo izvršil polagoma, v dobi 8 do 14 dni. Bodimo previdni pri paši na sočnih travnikih in deteljiščih, predvsem v spomladi, ko je paša, oz. krma še zelo rosna in mrzla. In ko gredo živali na pašo, dajmo jim prve dni vsako jutro nekoliko suhe krme in jih napojimo! V slučaju pa, da moramo pokrmiti tudi mokro ali sparjeno deteljo, pomešajmo jo pred krmiljenjem s suho krmo in ne bo se nam bati, da bi se pojavilo opasno in tolikokrat usodno napenjanje živine.

O drugih nezgodah v gospodarstvu in pri živini ob drugi priliki!

Politični ogled.

Država SHS

V ponedeljek je prispelo v Beograd tekem predpovedne kakih 30 hrvatskih narodnih poslancev in sicer najprej 15 onih, ki imajo že potrjene mandate, potem pa drugi, ki so že izročili svoje poslanske poverilnice. Prvi so se takoj podali v predsedstvo skupščine ter položili predpisano prisego. O prihodu Radičevih poslancev se je po Beogradu že par dni silno veliko govorilo in razmišljalo, širile so se tudi vesti, da se pripravljajo napad srbskih fašistov, pokret oficirske politične struje »bele roke« itd., ko so pa res prišli, pa vsega tega ni bilo, a položaj se je vendar na mah izpremenil. Pašič je podal dvoru ostavko svoje vlade in ob pol enih je bila skupščina že odložena do sestave nove vlade. Pozneje je šel na dver tudi predsednik skupščine in popoldne je bila Pašiču že poverjena sestava nove vlade, ki bi pa morala nadaljevati delo v parlamentu. Pašič je poslal predsednikom opozicijskih skupin pismeno vabilo k sestanku v turek glede sodelovanja v novi vladi. Povabilu se je odzval po sklepu celega opozicijskega bloka predsednik demokratskega kluba Ljuba Davidovič, ki je v imenu bloka sporočil Pašiču, da stranke opozicije ne morejo podpirati dosedanjega režima, ker je proti njemu velika narodna večina in ker se je baš radi njega ter proti njemu ustvaril tudi opozicijski blok. Po takem odgovoru bi moral Pašič že v turek ali pa v sredo naznaniti kralju, da ne more sestaviti poslovne vlade, ker za to nima potrebne večine. Tega pa ni storil, ker se še vedno zanaša na Pribičevića in na njegove pristave. Pribičević je namreč že v turek izjavil v demokratskem klubu, da se Pašičevo vabilo in ponudba ne da kratkoma odkloniti. — Jaz sem vedno sodeloval z ljudmi, ki stojijo neamajeno na stališču vidovdanske ustave in ko sedaj Pašič na tej podlagi vabi k sodelovanju, se moram poprej še posvetovati s svojimi prijatelji. — Tako približno je dejal in s tem je rešitev položaja za nekaj časa v njegovih rokah. Če dobi na svojo stran kakih 20 demokratskih poslancev, kar je pa zelo težko, bo skušal Pašič z njimi in s Turki prevzeti novo vlado. Neznosno stanje bi se s tem zavleklo za nekaj dni, za Pašičevo vlado pa končno le ne bo rešitve, ker ima hrvatsko narodno zastopstvo tudi za Pribičevićevo družbo dovolj močno rezervo ter bo opozicija še vedno lahko zmagala radikale, Turke in peščico Pribičevićevih pristavev.

Član predsedstva HRSS v Zagrebu dr. Krnjevič je dale glede sedanjega položaja sledečo izjavo: Stvari so se torej razvile tako, kakor smo mi pričakovali. Mi smo bili prepričani, da Nikola Pašič ne bo čakal, da bi ga utrmoglavili v skupščini, marveč da bo podal ostavko, čim poslanci naše stranke pridejo v Beograd. To se je tudi zgodilo. Nikola Pašič ni padel na proračunu in proračun tudi še ni sprejet, vendar ima to tudi dobro stran. Odgovoritev sej narodne skupščine ne predstavlja sedaj tiste nevarnosti, ki bi nastala, če bi bil proračun že sprejet. Gotovo je, da bo narodna skupščina zopet pozvana na delo, čim bo rešena kriza. Moje mišljenje je, da se bodo vse stvari razvijale redno in da ne bo prezrt nihče, ki more uspešno sodelovati pri reševanju krize. Glavno skrb za to stvar pa imajo načelniki opozicijskega bloka, katerim je z naše strani zagotovljena vsa pomoč. Kar se tiče proračuna, bomo mi postopali tako, da naredimo vse, da g. Nikola Pašič nikakor ne dobi zopet vlade v svoje roke. Kar se tiče nadaljnjega razvoja stvari, se o tem podrobno ne more razpravljati. Mislim, da se bližamo volitvam, ki so potrebne posebno zato, da se vidi razpoloženje v Srbiji. V Srbiji so posebno potrebne svobodne volitve in mi upamo, da bodo iz volilnega boja izšle znatno ojačene stranke, ki so za sporazum in s katerimi se bomo sporazumeli ne samo v taktičnem, marveč tudi v mnogih programatičnih vprašanjih. Mi smo šli v Beograd tako hitro, ker smo dobili v soboto poziv od opozicijskega bloka. Svoj prihod smo radi stvari same držali tajno.

V Italiji

Je praznoval v nedeljo fašizem z velikimi paradami svojo obletnico. V Rimu je imel Mussolini proslavni in tudi

volilni govor, v katerem obljublja Italiji velik napredek ter da jasno razumeti, da misli pota do tega voditi na škodo drugih narodov. Meje med Jugoslavijo in Italijo je imenoval smešne ter kazal s tem svoj apetit še po novih delih naše zemlje.

Grčija.

V turek se je Grčija na dan obletnice svoje neodvisnosti proglasila za republiko. Do tega je prišlo po sporazumevanju med strankami, ki dobro napreduje. Vojaška stranka in voditelji vseh parlamentarnih skupin so sklenili ustanoviti Ligo za spravo v Grčiji. Prvič v desetih letih se bo torej poskusilo odpraviti ljute boje med rojalisti, Venzelisti in republikanci. Po vsej deželi ta akcija zelo napreduje. Zveza državnih uradnikov objavlja resolucijo, ki odobrava prizadevanja vlade Papanastasijsa in v kateri se izraža želja, da končno zmaga v deželi duh sprave.

Rusko-rumunska konferenca.

se vrši na Dunaju ter ima na dnevnem redu precej vprašanj medsebojnih odnošajev. Domnevalo se je, da se bo konferenca takoj prekinila, kakor hitro bi Rusi spravili na dnevni red vprašanje Besarabije, katero so Rumuni po vojni odtrgali od Rusije ter spravili pod svojo oblast. Konferenca še vrši svoje delo, Rusi so pa izjavili, da bodo zahtevali glede pripadnosti Besarabije narodni plebiscit pod mednarodnim nadzorstvom.

PROSVETNA ZVEZA V MARIBORU.

NASI MLADINI IN MOŽEM!

Današnji čas lahko imenujemo čas organizacije. Vse se organizira in le redkokdaj bomo naleteli še na ugovor, češ, čemu je treba teh strank, čemu teh organizacij. Vsled današnjih življenjskih razmer se mora vsak zavedati, da le v organizaciji je moč, da bo le potom organizacije nekaj dosegel, česar bi bilo samemo izključeno doseči, ali bi bilo vsaj z velikim trudom dosegljivo. Ako izvzamemo našo najvažnejšo in največjo organizacijo, ki skrbi za naš dušni blagor, to je sv. katoliška cerkev, vidimo, da so različni temelji, na katerih stojijo prosvetne organizacije. Najvažnejše so pa gotovo politično-gospodarske in prosvetno-izobraževalne or-

ganizacije in o poslednjih hočemo izpregovoriti par Ne da bi se hvalili, ali gotovo je to, da stojimo Slovenci glede izobrazbe na višji stopnji, kot naši bratje doli na jugovzhodu naše države, ker mi smo pač črpali vsled svoje zemljepisne lege precejšen del svoje omike iz bogatega vrelca zapadne kulture. Gotovo pa je tudi, da smo si mnogo dobrin ustvarili sami, h čemur so nam v veliki meri pripomogla mnogoštevilna naša izobraževalna in bralna društva, naša mladinska vzorna orlovska organizacija in lepo delujoče Dekliške zveze. — Naši voditelji, pokojni dr. Krek, dr. Korošec in drugi, so dobro razumevali zahteve časa, zavedali so se, da bo moglo le ljudstvo, ki bo vsestransko izobraženo na podlagi večnoveljavnih krščanskih resnic, uspešno kljubovati verskim in narodnim nasprotnikom, zato snovanje in ustanavljanje gori imenovanih društev. Lepo in bujno so se razcvitala ta društva; vladalo je v njih življenje polno veselja, v mnogih krajih so si postavili večje ali manjše društvene domove, ki bodo še poznim rodovom govorili in pričali o delavnosti njihovih ustanoviteljev in bodrili k vztrajnemu delu.

Med svetovno vojno je društveno življenje zaostalo, v mnogih krajih popolnoma prenehalo. Po vojni se je začelo polagoma vzbujati novo življenje, toda ne povsod. V mnogih krajih še čakajo na kralja Matjaša, ki naj bi vzbudil spečo vojsko in jo peljal v nove boje, ne zavedajo se, da se nam približuje nevihta, ker tam iz daljave se podijo temni oblaki, grozeči z bliskom in gromom.

V Ljubljani so ustanovili naši nasprotniki Zvezo kulturnih društev in »Jutro« št. 64 z dne 14. marca t. l. piše: »Treba torej snovati povsod izobraževalna, mladinske, ženske in druge nepolitične organizacije z odločno napredno barvo. Potem pa jih opremiti s knjižnicami, časopisi, s predavanji in raznimi skupnimi nastopi, ki jaciijo društvo in mu ohranijo stalno živahnost (peveč, tamburaši, dramatični odseki).«

Tako demokrati. In samostojneži? Videč, da so si skrhalo orožje nad politično izsolanimi našimi možmi, so si z nova nabrusili svoje orožje in namerili so ga proti mladini, ustanovili so »Zvezo društev kmetijskih fantov in deklet« in začeli izdajati list »Gruda«. Ni nas strah, ne bojimo se teh pojavov, vendar podedenjati tega tudi ne smemo, ker to so ljudje, ki bodo prišli k tebi, slovenska mladina, v ovčiji obleki, znotraj pa bodo grabljivi volkovi, zato bodimo čuječi. Opozorjamo na to tudi našo duhovščino!

Lepo število izobraževalnih in bralnih društev, orlovske odseke in Dekliške zveze imamo v lavantinski škofiji, vendar še ne povsod. Zato mora biti naše geslo: V vsaki župniji morajo biti naša društva. Vsak mož naj bo član Kmetijske zveze kot stanovske in izobraževalne, ozir. bralnega društva, kot prosvetne organizacije. Vsak naš fant, ako noče biti član orlovskega odseka, naj bo član izobraževalnega društva, vsako dekle naj bo poleg Marijine družbe, gotovo članica Dekliške zveze. Za prosep naših organizacij pojdemo z združenimi močmi vsi na delo.

—lj.

Včlanjena društva, pozor! Znižanje taks od 20 odstotkov na 10 odstotkov. Prosvetni oddelek za Slovenijo v Ljubljani je z odlokom z dne 15. III. 1924, št. 3718 potrdil v zmislu člena 103, točke 1. in 2. Pravilnika za izvrševanje določil o taksah iz zakona o trošarini, taksah in pristojbinah (Uradni list št. 376-23), da so gle-

dališke predstave, ki jih prirejajo Prosvetna zveza v Mariboru in v nji včlanjena društva umetniško-diletantске, oziroma umetniške, torej, da se plačajo pri teh prireditvah od vrednosti prodane vstopnice meso 20 odstot. le 10 odstot. pristojbin. Prireditve ne sme biti združena s plesno zabavo, (kakršne naša društva sploh ne smejo prirediti!), ker je sicer treba plačati polno takso. Nadalje so teh olajšav deležni samo v Prosvetni zvezi včlanjena društva. Zato opozorjamo ponovno vsa ona društva, ki morda še niso poslala pristopne izjave, da store to nemudoma. Prosvetna zveza bo poslala vsem včlanjenim društvom, najprej onim, ki bodo za to poslala, overovljeno potrdilo o pravici do znižanja taks. Stroški za to znašajo 14 D. S tem potrdilom in s potrdilom o sprejemu v Prosvetno zvezo se bodo izkazovala društva pristojnim finančnim oblastem.

V Pluju je v nedeljo, dne 23. t. m. sestanek odbornic DZ nad vse pričakovanje lepo uspel. Zupnije, kjer še imajo DZ a jih bodo v kratkem ustanovile, so tudi poslale zastopnice. — Prva dva okrajna sestanka DZ v Celju in v Pluju sta pokazala, da bodo DZ v doglednem času postale lepa, izpopolnjena, disciplinirana dekliska organizacija na Štajerskem. — Tajništvo Prosvetne zveze.

Tedenske novice.

ZUPANSKI TEČAJ

se vrši

v nedeljo, dne 30. marca ob 9. uri v Kozjem (okrajna posojilnica) za sodni okraj Kozje.

Zupani in odborniki! Udeležite se polnoštevilno! Govorijo gg. uradniki-strokovnjaki, o vojaških zadevah pa gospod podpolkovnik Jurkovič.

Zupanski tečaj v Celju dne 16. marca 1924. se je vršil ob lepi udeležbi županov in obč. odbornikov iz vseh vabljenih okrajev, zlasti številno je bil zastopan laški okraj. Tečaj je ob 9. uri dopoldne otvoril g. župan Martin Steblovnik s prisrčnim pozdravom na predavatelje in udeležence ter podelil najprej besedo gosp. kapetanu Juvancu. Gospod kapetan je v lahko umljivi obliki razložil najvažnejša določila novega vojnega zakona ter obširno navajal najrazličnejše slučaje, kako je mogoče doseči olajšave in ugodnosti, ki jih zakon omogočuje. V nadaljnjem je gospod kapetan odgovarjal na celo vrsto vprašanj, s katerimi so ga obsipavali župani in odborniki. Sledilo je predavanje gospoda okrajnega komisarja dr. Antona Tarčnika o nalogah, ki spadajo v samostojni delokrog občine. Predavatelj je v obširnem predavanju temeljito obdelal vse mogoče slučaje, ko občina sme in more samostojno poseči vmes pri delu za red, varnost in blagostanje v občini. Soglasna prošnja vseh udeležencev, da bi gospod komisar svoje predavanje priobčil v »Občinski upravi«, je bil najjasnejši dokaz, koliko novega in koristnega je podal gospod predavatelj: Kot tretji je predaval g. okrajni komisar dr. Lev Brunčko o gospodarskih nalogah občine. Tudi njegovim izvajanjem so vsi udeleženci sledili z največjim zanimanjem in stavili na predavatelja celo vrsto vprašanj. Tečaj je trajal čez poldne. Zaključil ga je g. Steblovnik, ki se je vsem predavateljem iskreno zahvalil za njihov trud in izrazil željo, da bi se slišni tečaji še večkrat priredili. Tej želji so se pridružili tudi vsi drugi udeleženci.

Duhovniške vesti. Obolela sta gg. kaplana Janez Ogulin v Marenbergu in Stefan Stiper v Ljubnem v Sav. dolini. Zupnija Razbor nad Zidanim mostom je podeljena dosedanjemu žetalskemu g. kaplanu Jakobu Kalan.

Kateheti, pozor! Kateheti naj pošljejo do 15. aprila 1924 prosvetnemu oddelku v Ljubljano prijave za nagrado. Prijava se naj izvrši tako, kakor je to označeno v »Uradnem listu« št. 8 iz leta 1923 s to razliko, da navedejo samo čas od 1. januarja do 31. marca 1924.

Prerana smrt blagega Slovenca dr. Hinka Irgoliča. Dne 20. marca 1924 je umrl v Nišu v Srbiji na vnetju slepiča inšpektor v beograjskem ministrstvu pravde in predsednik invalidske komisije v Nišu velikonedelčan dr. Hinko Irgolič. Temu blagemu in zaslužnemu Slovencu je zapisal prijatelj domačin te le vrste v spomin: Kruta, neizprosna smrt nam je ugrabila sredi neumornega dela rojaka dr. Irgoliča. Šel je kot šef komisije v Niš pomagat invalidom, deleč pravico; a tam si našel sam pravico, da Te je Vsemogočni poklical na večno plačilo. Ponos si bil svoje rojstne vasi, katero si iskreno ljubil, dika priprostitih kmetijskih ljudi, svojih rojakov, katerim si bil vedno naklonjen, a prerano si šel od nas. Bil si navdušen Jugoslovan, pri tem pa nisi pozabil nikoli, da te je rodila priprosta kmečka mati pod slamnato streho. Srečen si, da si prost telesnih spon, ki so ti celo leto prirejale velike bolečine, združen s svojim Bogom si nas zapustil. Bodi ta lahka bratska srbska zemljica. Morebiti ti ni pel ob zadnji tvoji poti v hladen grob zvon tam doli v Nišu, zato pa so žalostno doneli v tvoji domačiji novi zvonovi velikonedeljski in barbarski žalostno tebi v slovo, vzbujajoč v nas spomine na tiste lepe dni, ko si še čil in čvrst kot izvrsten ministrski višji uradnik bival med nami na oddihu. Slava Tvojemu spominu. Tvoji prijatelji in znanci stojimo sočutno ob strani tvojim težko prizadetim staršem, bratom, sestram in soprogi.

Sopirenje slabostojnežev pri Sv. Petru pri Mariboru. Znano je, da slišijo naši samostojneži tudi po zimi travo rasti, zato se prav nič ne čudimo klobasariji, ki si jo je v svoji omejenosti privoščil nek samostojnež v eni zadnjih števil »Kmetijskega lista«. Napadene osebe se seveda za samostojno packanje zmenijo toliko, kot luna za psička, ki jo oblaje, kajpaga po noči, dasiravno naše sa-